

Gostujoče pero

O večnih dekanih na javnih univerzah

Prejšnjo sredo je bilo v Delu citirano sporočilo vodje službe za odnose z javnostmi v kabinetu rektorja Univerze v Ljubljani (UL) o stališču statutarne komisije UL, da je glede na statut UL kandidat za dekana lahko imenovan na dekansko mesto za skupaj največ osem let, pri čemer se čas dekanovanja pred uveljavitvijo modificiranega statuta UL v februarju 2017 ne šteje v omejitve osmih let. Ob tem sem se najprej spomnil na sejo razširjenega kolegija dekana Fakultete za elektrotehniko (FE) izpred približno dveh let, na kateri smo izglasovali predlog o podaljšanju mandata dekana z dveh na štiri leta; sam sem glasoval proti temu sklepu. Na omenjeni seji sem glede na zgornje sporočilo iz kabineta rektorja UL očitno narobe razumel informacijo tedanjega dekana FE in sedanjega rektorja UL, da po novem nihče na UL ne bo mogel biti dekan skupaj več kot osem let. Ob tem pa sem pomislil tudi na sorodne primere izven univerze. Na primer, da se morajo potem tudi ob vsaki spremembi zakona o prekrških brisati vse dotleje zbrane kazenske točke za storjene prometne prekrške.

Menim, da bi morala v okviru veljavnosti sedanjega statuta UL veljati skupna osemletna omejitev dolžine rektorovanja in dekanovanja. Razen v primeru, ko bi bil nekdo že izvoljen za dekana pred uveljavitvijo modificiranega statuta v letu 2017 in mu zaradi tega ne bi prekinjali

trenutnega mandata, čeprav bi bila skupna doba njegovega dekanovanja že daljša od osmih let. Vendar prepustimo interpretacijo pravnikom. Sam bi rad podal le nekaj svojih mislih o »večnih« dekanih na nekaterih slovenskih javnih univerzah ter o nujnem skrajšanju enega mandata dekana in rektorja na javnih univerzah na dve leti, skupno dovoljeno dobo dekanske in rektorske funkcije ob ponovni izvolitvi pa na štiri leta.

Dekanske službe bi morale biti samo kratek »izlet« rednih profesorjev iz raziskovalnega, umetniškega in pedagoškega dela.

Od 16. do 18. stoletja je bila na ljubljanskem jezuitskem kolegiju (v 18. stoletju semiuniverzi) velika večina rektorskih mandatov triletnih in se največkrat niso ponavljali. Na kasnejšem ljubljanskem cesarsko-kraljevem liceju (včasih imenovanem tudi akademija ali semiuniverza), ki je deloval do srede 19. stoletja, so bili mandati rektorja večinoma enoletni. Leta 1807 je namreč dvorna pisarna izdala naročilo, da je treba rektorje voliti izmed direktorjev višjih teoloških, filozofskih in mediko-kirurških študij (fakultet) ter menjavati vsako študijsko

leto. Nobeden izmed rektorjev zato ni bil izvoljen dvakrat zapored. Bili pa so lahko izvoljeni večkrat. Ljubljanska francoska univerza v času Ilirskih provinc je imela v njenem kratkem delovanju le enega rektorja, to je Jožefa Wallanda. Slovenska univerza v Ljubljani je imela zelo dolgo le enoletni rektorski mandat, tudi še globoko v čase po drugi svetovni vojni. Izvolitve istih rektorjev so se sicer včasih ponovile, vendar večinoma le enkrat. Enako je veljalo za od UL odcepljeni Medicinsko visoko šolo in Tehniško visoko šolo, ki sta delovali v Ljubljani v 50. letih 20. stoletja. Podobno je veljalo za dekane fakultet UL. Pa tudi na dunajski univerzi. Na primer, Frančišek Miklošič je bil rektor dunajske univerze le v študijskem letu 1854/1855, Jožef Stefan pa le v študijskem letu 1876/1877.

Sedanji rektorski in dekanski mandati na UL v dolžini štirih let z možnostjo enkratne ponovne izvolitve odvrtačajo od kandidiranja za te funkcije najboljše raziskovalce in umetnike na UL, ker si ti ne morejo privoščiti tako dolge dobe rektorovanja ali dekanovanja, ki bi jim jemala čas za raziskovanje in vodenje raziskovalnih skupin ali pa čas za umetniško ustvarjanje. To pa lahko vodi v negativno selekcijo, saj se nam že zdaj dogaja, da nekateri dekani na UL niso bili niti enkrat glavni mentorji pri doktoratu ali pa ne izpolnjujejo niti minimalnih kriterijev ARRS za nosilstvo projekta. Pri prodekanih iz mlajše ali srednje generacije lahko dolgotrajno

prodekanovanje povzroči tudi zaton raziskovalne ali umetniške kariere.

Rektorske, dekanske in prodekanske službe bi morale biti zato samo kratek »izlet« vrhunskih rednih profesorjev iz njihovega raziskovalnega, umetniškega in pedagoškega dela. Tako kot je bilo to v primeru zgoraj omenjenih svetovno znanih Franciška Miklošiča in Jožefa Stefana ter v primeru nekaterih ljubljanskih rektorjev v preteklosti, kot so bili Josip Plemelj, Milan Vidmar, Anton Kuhelj, Miha Tišler, Alojz Kralj in še kdo. Le tako bomo lahko ustavili nazadovanje UL v primerjavni s podobnimi tujimi univerzami. Čim daljše dekanovanje oziroma dekanovanje na sploh ne bi smel biti končni cilj in vrhunec profesorske kariere profesorjev s povprečnimi raziskovalnimi, razvojnimi ali umetniškimi dosežki. Pri volitvah rektorjev in dekanov se po mojem mnenju tudi ne bi smeli zgedovati po »kitajskem« principu enega samega kandidata.

In za konec: avtonomija univerze ni avtonomija rektorske konference ali avtonomija rektorja in dekanov, pač pa avtonomija univerzitetnih profesorjev pri njihovih gostovanjih na tujih univerzah, sodelovanjih z domačimi in tujimi raziskovalci, pri izbiri in vodenju raziskovalnega dela, pri pripravi predavanj ter izbiri asistentov in podobno, seveda vse v okviru zakonskih omejitev in v dobro javnega interesa.

PROF. DDR. ALEŠ IGLIČ